

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I november 2014/1

O chrbtovej
kosti mesta ...

strana 2

Ide sa do lesa.
Dnes na Klauzy ...

strana 3

Bude sa perla
Slovenského raja
opäť jagať?

strana 5

Štvorkolári úspešne
brázdia aj po Spiši
...

strana 7

Editoriál

Začína sa november a je to, podľa mňa, taký zvláštny mesiac. Príroda, počasie, ale aj mnohí ľudia pôsobia nostalgicky. Pomaly sa chystáme na zimu, na koniec roka, na Vianoce, ale všetko to je ešte dosť ďaleko, aby nás ovplyvnilo svojou atmosférou. Naopak, babie leto, ak nejaké bolo, už skončilo. Asi neviete, ale v Írsku sa 1. novembra začína zima. My slávime Dušičky. Trochu neskôr si možno spomenieme na štvrť storočia staré udalosti Nežnej revolúcie. Američania majú v novembri Deň Vďakyvzdania a posledné ostrovčeky komunizmu na planéte si v novembri pripomenú Veľkú októbrovú socialistickú revolúciu. V telke nás budú celý mesiac otravovať reklamy na vianočné akcie a v obchodoch budeme žasnúť, že už 2 mesiace pred týmito sviatkami budú „akciové“ ceny na salónky, kolekcie a ozdoby. Tohoročný november bude výnimočný komunálnymi voľbami. Nuž, pre romantické duše nič, čoho by sa už nevedeli dočkať. Rovnako aj pre veľkú skupinu ľudí, ktorých ich slovenská politická scéna dokázala znechutiť natoľko, že v deň volieb budú radšej celý deň rýľovať záhradu, alebo upratovať pivnicu. Keď z voličského elektorátu odrátame aj tých, ktorí budú odcestovaní, chorí, alebo inak „volebne“ obmedzení, ohromujúcu účasť analytici, ani prieskumy agentúr neočakávajú. A je to škoda, pretože práve v „komunálkach“ môžu ľudia podporiť kandidátov, ktorých dobre poznajú, môžu ich prácu kontrolovať a kedykoľvek požadovať plnenie ich predvolebných sľubov. Len to je cesta k vytváraniu aktívnych komunit v mestách a obciach a ich premení na dobré miesta pre život. Trebárs aj kvôli výstavbe nových nájomných bytov. Veď dnes priemerný pracujúci Novovešťan nezarobí na 1 štvorcový meter nového bytu.

NEDÁ SA? TAKÉ NEPOZNÁM!

ROZHOVOR S PAVLOM BEČARIKOM, KANDIDÁTOM NA PRIMÁTORA

Do všetkého strká nos. Život ho naučil rozmýšľať sedliackym rozumom a gazdovskou matematikou. Rád lozí po skalách, ale zdoláva aj prekážky v podnikateľskom, rodinnom a verejnom živote. Má svojich priateľov i neprajníkov. Jednoducho - obyčajný Novovešťan, ktorý odmieta odpoveď „Nedá sa!“ Nechce tým popierať zákony fyziky a iných vedných odborov, rovnako ani zákony morálky a etiky. Je však skalopevne presvedčený, že keď niečo sľúbi, tak to splní, aj keby ropuchy z neba padali. Taký je Pavol Bečarik, kandidát na primátora Spišskej Novej Vsi.

Pán Bečarik, keby ste museli vyrábať svoje priority iba na prstoch jednej ruky, ktoré by to boli?

„Jeden môj známy má na rukách 6 prstov, ale budem stručný a zostanem pri tradičnej predstave ruky s 5 prstami. V prvom rade musíme zabezpečiť

prácu pre ľudí. Nemyslím tým viac práce, ako súčasné vedenie mesta. To by bol jednoduchý sľub, veď za 8 rokov k nám neprišiel žiadny investor. Ale pár nových prevádzok a stovky nových pracovných príležitostí vieme zabezpečiť. Dobrým učiteľom mi

v tomto bol a stále je Jožko Konkoly z Kechneca. Ten pre dedinu s tisícokou obyvateľov, zabezpečil (zatiaľ) 3 tisíc nových miest.“

A teraz už stručnejšie. Čo podľa vás mestu ešte chýba?

„Nájomné byty pre mladé rodiny. Diaľničný privádzač do mesta. Urgentný príjem v nemocnici. Lepšia starostlivosť o seniorov. Šport a kultúra...“

Stop, už ste naplnili aj pomery vášho 6-prstého priateľa. Snáď nechcete tvrdiť, že poznáte aj niekoho so 7 prstami?

„Nie, nie. Len pripravených projektov máme veľa. Žijem tu celý život a viem, kde nás tlačí topánka. Som presvedčený, že to vieme rozbehnúť vo viacerých oblastiach. A Spišská Nová Ves to už potrebuje. Nielen predvolebné opravy námestia a stále viac sôch. Nepochybujem, že môžeme ukázať, že sme lepší a aktívnejší ako súčasné vedenie mesta. Len žiadame o podporu Novovešťanov.“

Ale vedenie mesta sa chváli dobrými vzťahmi s vládou a ministrami...

„A čo z toho máme? Prišiel sem niekto s prácou? Postavili sme nejaký nájomný byt? Zvýšila sa životná úroveň obyčajných ľudí? Nie, nie a nie. Aj primátorka Krompách je členkou Smeru a z mesta jej odchádza Panasonic do Plzne. O prácu príde 656 ľudí a s nimi si to odtrpia aj ich rodiny. Nemám rád prázdne frázy o pomoci, keď sme sa jej 8 rokov nedočkali. Ja verím tvrdej práci.“

Vaším konkurentom v boji o primátorské kreslo je súčasný primátor. Aké to je, veď sa poznáte dlhé roky a tvárite sa ako priatelia?

„S Jankom Volným máme dobré vzťahy. To však neznamená, že nemôžeme v niečom aj súperiť. Ja si predstavujem vedenie mestského úradu trochu inak. Jednoducho máme trochu iné priority, ale nechcel by som na neho útočiť. Mám však pocit, že mojim skrytým protikandidátom je skôr jeho zástupkyňa. Kto pozná činnosť úradu a jeho zamestnancov, vie, že fakticky je „neoficiálnou“ primátorkou mesta ona. A chcela by v tom pokračovať i naďalej. To je, z môjho pohľadu, nedôstojné. V prípade viceprimátorky mi ale vadí, že sedí na dvoch stoličkách a aj jej stranícky predseda už povedal, že nie je možné kvalitne robiť poslanca, aj primátora.“

Vráťme sa na záver ešte k nášmu mestu. To postupne starne a znižuje počet svojich obyvateľov. Čo s takým trendom?

„No, obrátiť ho! Ponúknuť mladým ľuďom bývanie a prácu, aby odtiaľto, niekedy aj proti svojej vôli, neutekali.“

pokračovanie na str. 3

Nedá sa?...

pokračovanie zo str. 1

Výstavbu nových bytov máme rozpracovanú do tej miery, že stavať môžeme takmer okamžite. A dokončím aj svoj boj za napojenie diaľničného privádzača, priamo do Spišskej Novej Vsi. A nie ten podvod, ktorý nám ponúkajú. Štve ma, že na nás chcú šetriť a pri Poprade už schválili 11 km dlhý privádzač až do Kežmarku. Už niekoľko mesiacov proti tomu bojujem kampaňou, petíciou a na pozícii primátora by som to vedel dotiahnuť do úspešného konca. Dnešné vedenie mesta sa len usmievalo, keď v hoteli Metropol vládla svojím uznesením zrušila pôvodný návrh, podľa ktorého by mal privádzač spojiť naše mesto s diaľnicou. A nakoniec svojím straníckym šéfom zatlieskali a pekne poďakovali.“

A nie je taká celá dnešná politika?

„Určite nie. Príkladov opaku, akým je aj Kechnec je viacero. Viete, ja tu chcem žiť so svojou rodinou, aj ich rodinami rovnako ako ostatní Novovešťania. A prečo sa máme cítiť ako občania II. triedy? Ja nie som členom žiadnej politickej strany a nikto sa mi nemôže ničím zaviazat'. Viem ponúknuť iba to, že som vždy sľubované splnil a keď hovorím, že to, spolu s ľuďmi, ktorých poznám,

dokážeme robiť lepšie ako doterajšie vedenie úradu, tak som to pripravený aj dokázať. K tomu však potrebujem dôveru Novovešťanov vo voľbách.“

Znie to ako sľub a záväzok.

„Tak to aj beriem. Veď to vyjde v novinách a ak by som len tak táral, ľahko by mi tieto reči vedeli ľudia pripomenúť. A pri tej príležitosti chcem vyvrátiť aj fámu, ktorú niekto šíri medzi športovcami. Že vraj budem podporovať basketbal na úkor ostatných športov. S plnou zodpovednosťou hovorím, že lepšie ako dnes sa budú mať všetky

športy. Nakoniec, podporujem ich, nielen basketbal, z vlastného vrecka už 25 rokov. A mám hneď niekoľko ďalších plánov ako povzbudiť život v meste. Poviem teraz aspoň jeden: terasy na námestí aj v zime.“

Pavol Bečarik bol pripravený menovať ďalšie aktivity v oblasti kultúry, cestovného ruchu, či zdravotníctva. Pripomenul projekt cyklokorčuliarskej dráhy z mesta až do Slovenského raja atď. atď. Zdá sa, že je nielen odhodlaný, ale aj pripravený rozčeriť stojaté vody v Spišskej Novej Vsi.

inzercia

Dôchodcovia POZOR!

OZ Spiš - agentúra regionálneho rozvoja organizuje

relaxačno - ozdravný výlet pre seniorov

v Thermal parku VRBOV

Odchod autobusu denne o 9:00 - parkovisko Dom Kultúry
Záujemcovia sa môžu prihlásiť telefonicky alebo osobne u prac. Janky Fabinovej, ul. Letná č. 37 (advokátska kancelária)

č. tel. : 0949 260 836
Cena zájazdu 3,- €.
V cene je zahrnuté cestovné, vstup a jeden nápoj

O CHRBTOVEJ KOSTI MESTA

Ak si dáte do internetového vyhľadávča slovné spojenie „chrbtica ekonomiky“ najčastejším výsledkom vyhľadávania sú malé a stredné podniky. Je to tak, malí a strední podnikatelia, ale aj živnostníci sú základom dobre fungujúcej ekonomiky nielen štátu, ale aj miest, akým je aj naša Spišská Nová Ves.

Nie nákupné strediská, ani Embraco, nech už zamestnávajú koľkokol'vek ľudí, ale miestni obchodníci, remeselníci, majitelia reštaurácií, umelci a ďalší si prácu nielenže dokázali sami nájsť, ale dávajú ju aj iným. Mali by sme si ich vážiť ako oko v hlave. Desiatky takých má aj Spišská Nová Ves. A pristali by jej aj stovky. Pavlanský, Hradiský, Schwabik, Pollák a mnohé ďalšie mená patrili ešte pred príchodom komunizmu k známym obchodníkom. Na námestí mali svoje prevádzky a obchody. Ľuďom dávali prácu, tovaru a služby. Mesto zas nezameniteľný kolorit a ducha. Aj dnes ich pokojne môžeme nazvať pravými novoveskými patriotmi.

Aj po roku 1989, kedy sa k nám vrátila sloboda podnikania, sa v centre mesta, ale aj na sídliskách, začali objavovať prvé obchodíky a prevádzky reinkarnovaných podnikateľov a živnostníkov. Opäť môžeme nakupovať u Nováka, Andreánskeho, Schwabika, Bečarika, Čaju, Retera, či Pacigu. Svoje prevádzky a firmy si otvorili a v nich dávajú Novovešťanom prácu Jochmann, Javorský, Pálffy, Pavlík, Širila, Habas, Babik, Klaučo a mnohí ďalší.

Áno, títo ľudia tvoria chrbtovú kosť ekonomiky nášho

mesta. Ich odvaha, predvídavosť, vytrvalosť, alebo nezlomnosť im umožnili vytrvať aj ťažkých a krízových dobách. Nemyslite si, že to majú jednoduché a ak netrpia chudobou, nezaslúžia si, aby im niekto závidel. Dokázali si zarobiť vlastnou prácou, tú (a za ňu aj výplaty) dávajú aj stovkám ďalších Novovešťanov a platia za nich všetky odvody, štátu i mestu dane. 2 príbehy o nich vám teraz ponúkam.

FARMÁR JOZEF PÁLFFY

„42 rokov robím v poľnohospodárstve. 20 rokov na Štátnom majetku a 22 rokov ako farmár-podnikateľ. A bez tejto práce by som nevedel žiť.“ Takto oduševnene začal rozprávať Novovešťan ako repa o svojej práci. Po Nežnej revolúcii skrachovali s ďalšími podnikmi v meste aj Štátne majetky. Zaniatený farmár nemal na výber, ak chce vo svojej práci pokračovať. „Zobral som si úver 12 miliónov korún a skrachované majetky kúpil. Začínal som bez akýchkoľvek skúseností s podnikaním. Ale život ma rýchlo naučil, ako gazdovať. Najprv som mal 26 zamestnancov a chceli sme robiť všetko - chovať, pestovať. Dnes sme rodinná firma so 7 ľuďmi a našou prioritou je chov oviec a kráv.“

Keďže miluje mesto, v kto-

rom žije, dáva si záležať na ekologickom prístupe k svojej práci. Veď obhospodaruje celý, nezastavaný, juh Spišskej Novej Vsi. A to je kus prírody, ktorú využívajú aj ostatní Novovešťania a bude slúžiť aj nasledujúcim generáciám. Hovorí: „Nikdy som nevyužíval pesticídy, ani žiadnu chémiu. Chcem takto prispieť ku krajínotevorbě, pretože naše mesto je jedinečné aj svojim okolím.“

Jozef Pálffy nepatrí k farmárom, ktorí sa sťažujú, raz na počasie, raz na nízke dotácie a inokedy trebárs na konkurenciu. Berie veci racionálne a prekvapivo optimisticky: „Riadim sa sedliackou matematikou a skúsenosťami. Načo by som sa snažil konkurovať farmárom z juhu? Pre Spiš sú typické ovce a trochu aj kravy. Tak ich chovám, z mlieka vyrábam tradičné výrobky, alebo ich predávam na mäso. Ale napríklad jahňatá pred Veľkou Nocou som do Talianska nepredal. A mal som ich 150. Už aj Spišiakom zachutila jahňacinka a tak ich predávam tu, doma. Čo sa týka porovnávania podmienok na farmárčenie u nás a v iných krajinách Európskej únie, viem, že v mnohom zaostávame. Ale to sa utrasie a postupne vyrovná. Možno nie za rok-dva, ale zlepši sa to aj u nás.“

pokračovanie na str. 3

DAR DOMOVU DOCHODCOV

Pavol Bečarik daroval Domovu dôchodcov sekačku na trávu.

Tak by mohol vyzerat' titulok k uverejnenej fotografii. Samozrejme, že mnohých napadne: „Kandiduje na primátora, tak dáva dary, aby ho volili.“ Takéto tvrdenie by nebolo spravodlivé, pretože keby sa mal Pavol odfoťiť s každým, ktorému daroval niečo hodnotné, mohol by vydať hrubú encyklopédiu. Tak mu to nemajme za zlé, že raz to chce povedať verejne. Tisíckrát tak neurobil.

V poľnohospodárstve treba pracovať rukami a hlavou, nie ústami. Z farmy urobil rodinnú firmu aj preto, že je to ekonomické. A ľudia z mesta aj tak utekajú za prácou do Bratislavy, alebo do zahraničia. Má s tým aj jednu zaujímavú osobnú skúsenosť: „Zamestnával som pastiera kráv. Jednoduchého chlapca, bez vzdelania. Dnes je robotníkom v Nemecu. Dostal zadarmo bývanie a 800 eur na mesiac. Niečo také by tu určite nedostal. Ale aj to sa u nás v budúcnosti zmení k lepšiemu. Som o tom presvedčený.“ Rovnako optimisticky, ako náš rozhovor Jozef Pálffy začal, tak ho aj ukončil.

STROJÁR MILOŠ JOCHMAN

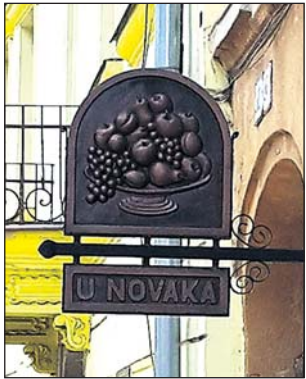
Strojár, ktorý je presvedčený, že tento odbor má v Spišskej Novej Vsi nielen tradíciu, školu vychovávajúcu mladých strojárov, ale aj budúcnosť. Sám začínal po skončení vysokej školy v bývalej TOS-ke. Aj tá bola po Nežnej revolúcii zlikvidovaná a mladý inžinier bez práce zostať nemienil: „Hľadal som možnosti ako zabezpečiť rodinu. Dostal som ponuku predávať kozmetiku v systéme MLM. Dosiahol som aj celkom pekné výsledky v predaji a budovaní predajnej siete. Ako strojár som sa s tým nemohol uspokojiť a preto ma potešilo, keď som dostal objednávku na výrobu dielcov pre Nemeckú firmu NETZSCH. Chopil som sa šance a spolu s bratmi sme v rodnom dome v Iliašovciach v roku 1993 objednávku úspešne zrealizovali a dodali do Nemecka.“ To všetko v dobe, ktorá strojárstvu na Slovensku nepriala. I napriek tomu o 5 rokov založili s firmou NETZSCH spoločný podnik JOCHMAN-NETZSCH. Nenápadne, pracovito a trpezlivo - tak začínala táto firma budovať svoje dobré meno doma i v zahraničí. Miloš Jochman spomína: „Prenajal som si priestory v malej dielni v bývalých Stavomontážach. Kúpili sme staršie stroje a začali vyrábať pre už spomínanú nemeckú firmu ale aj pre menších odberateľov zo Slovenska. Firma rástla každým rokom od jedného človeka až po stav v roku 2012, kedy sme už pod názvom ANDRITZ - JOCHMAN, zamestnávali viac ako 80 zamestnancov a ročné tržby spoločnosti boli takmer 10 mil EUR.“ Celý ten rozvoj firmy považuje strojársky expert zo Spiša za najkrajšie chvíle v podnikaní. A čo je ešte cennejšie, veľký dôraz kladli, okrem kvalitne odvedenej práce, aj na spokojnosť svojich zamestnancov:

„Získali sme ocenenia Najlepší exportér v segmente malé firmy, získali sme čestné uznanie SOPK za etické princípy v podnikaní a od Ministerstva hospodárstva SR sme získali ocenenie Najlepší výrobok roka.“

Ale prišli aj ťažšie chvíle. Začalo to návrhom spoločníka, firmy Andrítz, že chce získať v spoločnom podniku majoritu. Za to mala byť do Spišskej Novej Vsi presunutá nová výroba, investície a tak prepotrebné nové pracovné miesta. Miloš Jochman sa zachoval nesebecky, ako dobrý patriot: „Uvedomil som si, že tu už nejde o mňa, ale o ďalší rozvoj spoločnosti tak som s návrhom súhlasil.“ Po niekoľkých náročných ale úspešných rokoch ale jeho spoločník využil majoritné vlastníctvo a väčšiu finančnú silu. Miloš Jochman pocítil tvrdosť kapitalizmu. „Pred dvoma rokmi sa ANDRITZ rozhodol, že náš závod pričlení k závodu v Humennom. Bol som odvolaný z funkcie konateľa a firma sa premenovala na ANDRITZ Slovakia.“

Nebol by to Miloš Jochman, keby ho takáto „facka“ odradila od viery, že strojárstvo má v našom meste perspektívu. Namiesto sťažovania sa, si vyhrnul rukávy a začal odznova: „Rekonštruujeme priestory ktoré sme s manželkou odkúpili. Je to práve areál bývalej TOS-ky kde som začínal pracovať po vysokej škole. Tam budujeme základy rodinnej firmy AGA priemyselný park, s.r.o., a v decembri 2012 som založil firmu JOCHMAN, s.r.o. Mojim cieľom je vybudovať kvalitný tím, zabehnúť strojársku výrobu pre domáciech a zahraničných odberateľov, investovať do novej technológie, do vzdelávania zamestnancov a samozrejme zrekonštruovať celý areál a okolie, aby prinášal radosť tak majiteľom ako aj zamestnancom, obchodným parterom a okoliu.“

Čo dodať k týmto slovám? Už len to, že na domácich podnikateľov môžeme byť hrdí. A Patriot vám bude aj v budúcnosti prinášať ich príbehy, pretože sú to inšpiratívni a potrební ľudia. Skutočná chrbtová kosť Spišskej Novej Vsi.

Dedo Mikuláš, familiárne nazývaný Mit'ó má tri svoje zlatíčka: dvojročného labradorského retrievera Luka, osemročného vnuka Lukáša a trinásťročnú susedkinu dcéru Luciu. Cez týždeň majú čo robiť, ale v sobotu ráno sa u deda rozletia dvere a deti zavelia:

IDE SA DO LESA. DNES NA KLAUZY

Ako hovoríme, my Spišiaci Do Klauzov. Ak existujú v Slovenskom raji nezabudnuteľné miesta, tak práve Klauzy možno priradiť k takým lokalitám, ako Letanovský mlyn, Blajzloch, či Zajfý, ktoré nás v každom ročnom období okúzlia svojou nenapodobiteľne romantickou atmosférou. Až doteraz sa dalo do Klauzov chodiť v podstate len po jednej turistickej trase z Čingova, cez dolinu Bieleho potoka a cez Tomašovskú Belú na Geravy. Bolo ale aj verejným tajomstvom, že mnoho turistov a najmä cykloturistov prichádzalo do Klauzov z Košiarneho briežku. A práve táto trasa, ktorej sprístupnenie pre verejnosť narážalo na viacero administratívnych problémov, bola práve koncom septembra otvorená a tak sa po nej aj my vydávame, aby sme objavili čarovné miesta Bikšovej lúky, Turníkov či Holého kameňa.

Od orientačného stĺpu pri horárni na **Košiarňom briežku** vyrážame po modrej turistickej značke po úzkej asfaltke juhozápadným smerom miernym stúpaním cez prevažne bukový les na **Bikšovu lúku**. Vľavo, hore nad nami mŕňame legendami opradenú a oblakmi obklopenú Matku božiu a vždy ďalej juhozápadne, tentokrát už viac menej po rovinatej asfaltke prichádzame po dvadsiatich minútach do zabudnutej tiesňavy, nazývanej Tesnina a hneď za ňou po krátkom výstupe na poľanu so skladiškom dreva pri Prednom a neskôr aj **Zadnom Turníku**. Tu ešte chvíľu sledujeme vodný tok Lesnice, ktorý je z metra na meter užší a potom ho strácame, keď nasleduje prudký, asi pätnásť minútový výstup na malú poľanu pod

ďalším významným miestom našej trasy, nazývaným **Holý kameň**, v nadmorskej výške 1.100 metrov. Na tejto lúčke sa charakter trasy mení a my zostupujeme lesnou cestou serpentínami prudko dole do doliny, kde sa dostávame pri mostíku k ďalšej pôvabnej rieke Slovenského raja, k Bielemu potoku na miestach, označovaných ako Štrajchovka a Do klauzov. Tu sa dá potom hornou časťou **Tomašovskej Belej** vystúpať doľava bučinou na Predný Hýľ a ďalej na Geravy, my ale odbočíme prudko vpravo, smerom dole po modrej turistickej značke a za desať minút prichádzame k vodnej ploche **Klauzy** (z nemeckého Klausen-pustovňa, samota). Táto vodná nádrž, ktorá zadržíava vody Bieleho potoka sa v minulosti používala na splavovanie dreva z vnútra Slovenského raja do Hornádu a následne do Spišskej Novej Vsi. Chvíľu posedíme pri vodnej hladine, na ktorej sa zrk-

adlia okolité ihličnaté lesy a potom pokračujeme, už po zelenej značke úzkym chodníkom cez lopúchy a vysokú trávu dole Tomašovskou Belou, sledujúc, väčšinou po pravej strane prúd Bieleho potoka. Po asi pol hodine cesty prichádzame k **Ústiu Sokolej doliny**, ktorou sa dá po žltej značke vystúpiť k Biskupským chyžkám. My ale pokračujeme ďalej okolo potoka po rebríkoch a stúpačkách, vždy rovno, severným smerom, až dôjdeme po zhruba polhodine k ďalšej križovatke chodníkov, kde ústí zatvorená roklina **Kyseľa** a kde sa dá po serpentínach žltou turistickou značkou doľava vystúpiť na Kláštorisko. Naša cesta vedie neustále ďalej severne, sledujúc krištáľovočistú vodu Bieleho potoka až pod legendárny **Tomašovský výhľad**. Tu sa trasa obracia o 90 stupňov doprava, značka sa opäť mení na modrú a už po vcelku pohodlnej lesnej ceste prechádzame, tento krát východným smerom popod

Ihlu a Kazateľnicu trochu hore, trochu dole, popri Hornáde smerom na Čingov. Asi dvesto metrov pred mostom cez túto rieku, pri orientačnom stĺpe odbočíme znova prudko, do protismeru doprava, zas na zelenú značku opäť do údolia **Lesnice** a vyjdeme za zhruba štvrtť hodinu z opačnej strany na Bikšovu lúku, na jej konci sa dostaneme na asfaltku, po ktorej sme našu trasu začali a končíme pri orientačnom stĺpe pri horárni na Košiarňom briežku. Táto okružná trasa, z ktorej sa dá na mnohých miestach odbočiť a zatúlať sa do iných končín Slovenského raja, je síce časovo náročná, ale profilom určená pre priemerne zdatných turistov, ale na jeseň hlavne pre romanticky založených krajinárov, ktorí si uprostred farebnej palety listnáčov bielych skalnatých brál, tmavozelených ihličnanov a blankytné modrej oblohy naozaj vychutnajú tú pravú, jesennú orechovú turistiku. **Michal Buza starší**

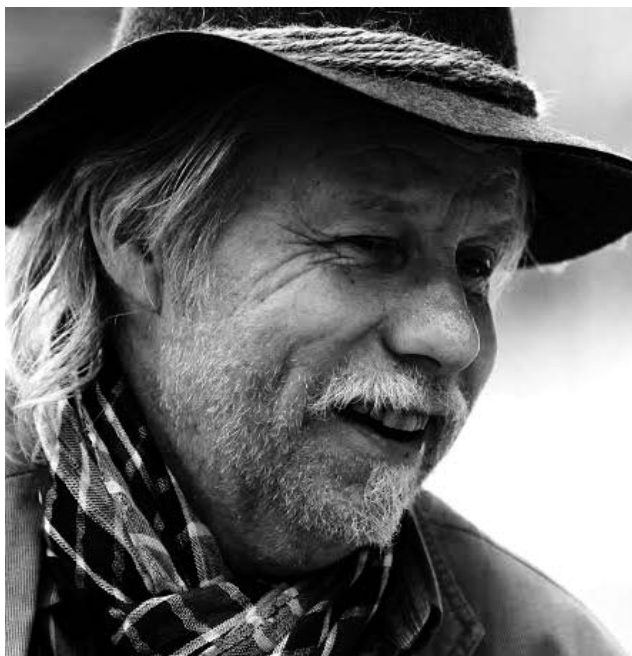
Dĺžka trasy: cca 20 km
Doba prechodu: od 5 do 7 hodín
Body trasy: Košiarňy briežok - Bikšova lúka - Turníky - Pod Holým kameňom - Do Klauzov - Klauzy (modrá) - Tomašovská Belá - Ústie Sokolej doliny - Ústie Kyseľa - Pod Tomašovským výhľadom (zelená) - Čingov, Lesnica (modrá) - Bikšova lúka - Košiarňy briežok (zelená)
Prevýšenie: cca 500 metrov
Orientácia: Mapa č. 124 Slovenský raj, mierka 1:50.000, VKÚ Harmanec
Doprava: autom Košiarňy briežok a späť

SPOMIENKY NA „STARÚ“ SPIŠSKÚ NOVÚ VES DUŠE, UKRYTÉ V LAMPIÓNOCH

Neviem, či ste si všimli, ale jeseň je také zvláštne schizofrenické obdobie, ktoré nám vždy vo svojej prvej polovici ukazuje tú veselú, šašovsky pokreslenú tvár so šminkami tých najneuveriteľnejších farieb, ale jedného dňa sa zrazu stromy zachvejú, zhodia naraz všetky listy a príroda okolo ostane holá, ako vešiak, z ktorého november zvesil hubertus, lebo mu zrazu začala byť zima. Studený, bezočivý vetrisko začína zaliezať aj do najtesnejších škár kamenných domov a z neba sa sypú drobné kvapky zmrznutého dažďa a všetci sa skrývame, najprv pod krídla daždníkov, potom za ulity vlnených šálov, neskôr do teplých náručí a nakoniec unavení z bezslnčných dní do hlbín samých seba. *A to je čas, keď sa rozhoria sviečky.*

Dnes to už len vidíme v televíznych správach z Červeného námestia pri legendárnom Kremli, ale pred takými štyridsiatimi rokmi sme aj my tu, na dažďovo uplakaných uliciach sviečky zapalovali nielen na hrobch svojich blízkych, ale aj v komôrkach papierových lampiónov. Za oknami panelákových bytov, pri kolesách bzučiacich sústruhov, na rozmočených poliach s cukrovou repou, ale aj v kanceláriách a sekretariátoch sa síce v

kalendári a v duši obracali listy s nápisom *Všetci svatí a Spomienka na zosnulých*, ale v hlavách sa ideologickým mlynčekom premieľal odkaz na Veľkú októbrovú socialistickú revolúciu a Lenin s legendárnou manchestrovou šiltovkou ukazoval „vpred“ z každého výkladu obchodov na Letnej i Zimnej ulici. A keďže aj v tých časoch sa stmievalo už veľmi skoro, lebo vesmíru je jedno, aký izmus práve vládne na zemi, veľkí ideológovia vymysleli, že spomienky na osudný výstrel z Aurory a útok na Zimný palác bude pracujúci ľud a študujúca mládež oslavovať paradoxne 7. novembra, hoci išlo o revolúciu októbrovú. A to súdruhovia, ktorí si oslavy VOSR užívali trápením sedacích svalov na aktívoch, konferenciách a seminároch, netušili, akú nám, deťom a mládeži vymysleli zábavku, lebo pod rúskom tmy sa dali v sprievode svietiacich lampášikov vyvádzať tie najneuveriteľnejšie pestvá. Už pri nástupe na dvore legendárnej Esvéešky, kde sme sa každý rok na začiatku novembra po zotmení stretávali s omrznutými nosmi a ušami pod blikajúcimi ohníčkami lampiónov, bolo najväčším potešením strieľať s gumipuškou na farebné papierové valce a gule spolužiačok a potom sa vytešovať, keď do sprievodu už išli iba s paličkou

MICHAL BUZA STARŠÍ

Narodil sa 6.5.1950. Od šiestich rokov obyvateľ Spišskej Novej Vsi. Celý život zasvätil práci v kultúre prevažne s deťmi a mládežou. Stredná generácia si ho môže pamätať ako protagonistu „Štúdia 77“, pesničkára a autora divadelných hier maloformistickej scény. Veľký milovník turistiky, hôr a alpinizmu. Pravidelne prispieva do obľúbenej rubriky : „Ide sa do lesa“ a varí pre Vás recepty do starej macere.

a na druhý deň mali v žiackej knižke výstražnú poznámku, že odsabotovali odkaz sovietskych proletárov z Leningradu. V osmičke, keď sme drevenogumové zbrane zemvzduch vymenili za ťažšie kalibre riadených striel, v snahe preniknúť do srdca našich die-

včenských lások, bol paradoxne na odpaľovaciu rampu prizvaný rozum. A hoci som nikdy nevynikal vo fyzike, rozhodol som sa, pre moju favoritku vyrobiť lampión, ktorého svetlo by nepochádzalo z vosku a knôtu, ale pod vplyvom myšlienky elektrifikácie celej

krajiny veľkého Sovietskeho zväzu, práve z elektriny a tak Irena Putnokiová kráčala v sprievode ďalší rok najprv hrdo s malou štvorvoltovou žiarovčekom, ale aj tá jej po čase zhasla, lebo ešte neexistovali večné baterky Varta energy, iba tie naše, štvorhranné Batérie Slaný. A tak, na smútok mojej mysle, ale aj na radosť môjho srdca, svietili do novembrovej tmy chvíľočku po hrdých taktoch našej a sovietskej hymny už len oči a zuby mojej milovanej cigánskej spolužiačky. Myslel som na ňu, keď som na balkóne Mestského národného výboru dul do fanfáry, ako divý a potom som omámený hľadel do jej tmavých očí, kde sa zrkadlili prskavky pestrofarebného ohňostroja, osvetľujúce drevené postavy evanjelistov na veži, zlaté krídla labute na divadle, či baranicu na hlave legendárneho Nálepku.

Keď sa potom vybudovali sídliská na Tarči a neskôr aj na Mieri a v spálňach činžiakov sa po dlhých zimných večeroch rozrastali rodiny, bolo celkom logické, že sa tu postavili aj nové školy, v ktorých vyrastala ďalšia mladá generácia, ktorej historickou úlohou bolo, previesť nás, (v zmysle hesla „Od nesmelých úspechov k smelým neúspechom“) po kľukatej lávke pokroku od socializmu ku komunizmu. A tak sa v rám-

ci inovácie (nie myšlienky, ale miesta) presunuli lampiónové sprievody a ohňostroje do tmavých sídliskových ulíc, ktoré osvetľovali okná činžiarov, za ktorými postávali naše staré matere a dedovia a bolo im z tej svetelnej a zvukovej diskotéky do plaču. I námestie okolo kostola ostávalo v tom čase akési púste a bez života, zato z krčiem sa ozývala hlasná vrava dospelákov, ktorí pomaly po troch, štyroch pivkách zabúdali na čoraz viac sa vzdľafujúce odkazy z novembra tisíc deväťsto sedemnást’.

A tak sa aj pochody pod pesťtrými farbami lampiónov stávali z roka na rok formálnejšie, nudnejšie, oficióznejšie a pre mnohých už iba povinnosťou, z ktorej sa vytratil radosť, zábava, ale hlavne zmysel.

No nezúfajte priatelia. Veď aj dnes sa máme po kom opičiť.

Vystrúhajte si do tekvice nejaký škeriaci sa face z Texasu, skauti nech zadujú do saxofónov, deťvákum kúpte masku Mickeya Mousa, alebo Batmana, pošlite ich strašiť susedove malé deti, zapnite si telku „Tehotné v šestnástich“, cez internet si objednajte dvojité hamburger a hurá, nech žije halloween! Lebo keď nás už nemusí strašiť spomienka na revolúciu proletársku, prečo by nás nemohli strašiť duchovia z druhej strany Atlantiku. **Michal Buza starší**

ČAKÁME, AŽ ICH BUDE MENEJ?

Písal sa 22. júl toku 2010. Bolo tesne pred komunálnymi voľbami. Kancelária primátora vydala správu, citujeme: „Spišská Nová Ves uspela s ďalším projektom. Za eurofondy sa skvalitní bývanie klientov v Domove dôchodcov a Zariadení opatrovateľskej služby... V Zariadení opatrovateľskej služby (ZOS) na Slovenskej ulici č. 30 sa vytvorí nová sociálna služba pre senio-

rov - denný stacionár pre minimálne 15 klientov. Skvalitní sa bývanie znížením počtu klientov pripadajúcich na 1 izbu (zvýši sa kapacita z 18 na 20 lôžok). ZOS-ku čaká prístavba prizemia s výťahom a rozšírením plochy denného stacionára a plochy jedálne na kapacitu 120 interných i externých klientov. Na druhom nadzemnom podlaží v priestore existujúcej terasy budú prístavené 2 izby

a nová zimná záhrada. Nová bude nadstavba nad tretím nadzemným podlažím s 5-timi izbami. Objekt bude zateplený, budú vymenené okná a výrazne sa zníži energetická náročnosť budovy. V ZOS sa taktiež dosiahne debarierizácia objektu, vzniknú doposiaľ chýbajúce služby (relaxačné, voľnočasové, spoločenské, prevádzkové). Projekt sa bude realizovať 24 mesiacov.“

Píše sa november roku 2014. Od skvelej predvolebnej správy uplynulo 50 mesiacov ZOS-ka neslúži nikomu, jedine ako odstrašujúci príklad neschopnosti. Mesto jej rekonštrukciu zastavilo a nedokáže tak dodržať podmienky zmluvy, na základe ktorej získalo peniaze. Podľa bodu 5.6. tejto zmluvy ich bude musieť vrátiť spôsobom stanoveným riadiacim orgánom - a to je pri čerpaní eurofondov, vždy celá čiastka. A to bude jeden z po-

zostatkov po súčasnom vedení mesta. Sochy, úvery a prázdna komora. A čo je najhoršie, nesplnený sľub dôchodcom, ktorí sa na nové priestory, aj služby určite tešili.

Snáď mesto nestihne (ako to býva jeho zvykom) naplniť svoj plán a budovu za neadekvátne nízku cenu aj s pozemkom predat’. Jeho nové vedenie by, na rozdiel od svojich predchodcov, objekt dokázalo zrekonštruovať a splatiť dlh voči seniorom, ktorý spôsobil niekto iný.

Ako vždy, je dobré porovnanie. Tenokrát napríklad s dedinou Kechnec. Tam začali stavať Domov dôchodcov pre 120 seniorov len pred nedávnom. A na fotografiách vidíte, ako po pár mesiacoch vyzerá. Už budúci rok bude slúžiť miestnym dôchodcom. A teraz si to porovnajte s príbehom našej ZOS-ky. A nezabúdajte, že my sme 37-krát väčší.

Každý dôchodca v Kechneci bude mať balkón s lodžiou... (viď foto) dobre že nie s výhľadom na more... O tom sa našim dôchodcom nemôže ani snívať!

BUDE SA PERLA SLOVENSKEHO RAJA OPÄŤ JAGAŤ? PAVOL BEČARIK: „ROBÍME NA TOM“

Bol jedným z najkrajších kútov nášho Slovenského raja. Ten skrýva mnohé poklady, no tiesňava Kyseľ bola jednou z jeho najjagavejších perál. Nádherná roklina vrezaná medzi hrebene Pirču a Čertovej sihote ponúkala turistom svoje zákutia plné úchvatných scenérií. Až prišiel osudový 16. júl 1976...

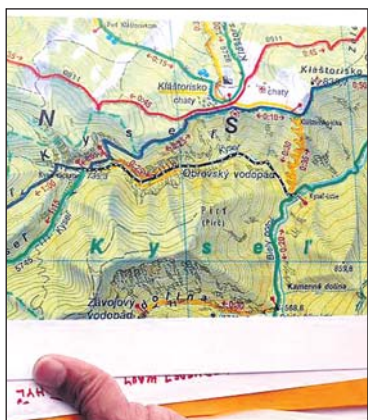
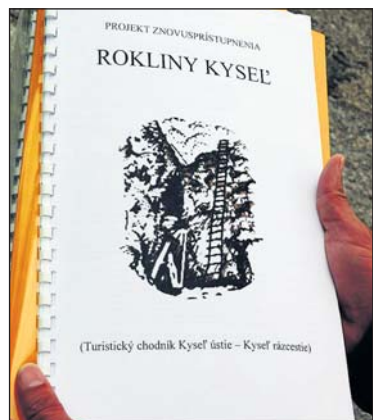
Podvečer v onen nešťastný deň zachvátil Kyseľ ohromný požiar. Pravdepodobne za to mohli „zodpovední“ turisti. Oheň sa následne „vrútil“ do celej rokliny a ničivo spálil všetko, čo mu prišlo do cesty. Kyseľ počas dvoch dní v spaľujúcej horúčave doslova umrel. Nenažrané ohňové jazyky zhltili takmer celú vegetáciu, podzemný požiar zničil korene stáročných stromov, vysoká teplota „roztopila“ vápencové podložie. Tiesňava musela byť okamžite uzatvorená, aby sa predišlo smrteľným úrazom, boli demontované zvyšky rebríkov a technických pomôcok. Ktovie ako by sa na túto skazu dívali objavitelia tohto prírodného skvostu. Už v roku 1900 sa uskutočnili prvé pokusy o výstup roklinou pod vedením M. Rótha a M. Karolinyho. Úspešná bola však až výprava K. Kozlovského, ktorý v roku 1907 prešiel celú tiesňavu a prelízol aj Obrovský vodopád. V roku 1925 sprístupneniu pomohli železničari zo Spišskej Novej Vsi, ktorí exponované úseky rokliny osadili kovovými mostíkmi a rebríkmi. Až do osudného požiaru bol Kyseľ jednou z najnavštevovanejších roklín Slovenského raja. Príroda je však mocná čarodejka a od spomínaného pekla už uplynulo 38 rokov. A nadšenci si povedali, že je čas vrátiť najkrajšiu perlu na rajský náhrdelník.

Požiar zničil roklinu, nie však odhodlanie ľudí, ktorí majú sny
Už pred niekoľkými rokmi sa združenie obcí Slovenský raj zaoberalo myšlienkou sprístupniť túto krásnu roklinu a hľadálo možnosti a spôsoby, ako to dosiahnuť. Všetky dotknuté orgány, na ktoré sa združenie obrátilo, vyslovili k tomuto zámeru podporné stanovisko. Po doporučení Obvodného úradu životného prostredia v Spišskej Novej Vsi a Úradu Košického samosprávneho kraja začalo združenie s mapovaním situácie územia a prípravou podkladov

pre vypracovanie dokumentácie a rozpočtu, ktoré sú potrebné pre zabezpečenie rekonštrukcie. V r. 2005 bola vykonaná obhliadka celého inkriminovaného úseku od ústia Kyseľa a Bieleho potoka až po Obrovský vodopád. V tom istom začalo združenie hľadať finančné zdroje na realizáciu rekonštrukcie. Občianske združenie „SPIŠ – agentúra regionálneho rozvoja“ chce nadviazať na tieto aktivity obcí spred niekoľkých rokov a pokračovať v snahe o znovu sprístupnenie tejto nádhornej rokliny. Jeden z spoluautorov tejto myšlienky Pavol Bečarik k tejto aktivite dodáva: „Naším konečným cieľom je znovuotvorenie tiesňavy. Veríme, že následne sa tým ešte viac rozvinie turistický ruch východnej strany Slovenského raja a prinavráti historicky významnú pozíciu Čingova ako jednej z hlavných vstupných brán do nášho národného pokladu. Následne sa podporí regionálny rozvoj, s čím úzko súvisí vytvorenie nových pracovných miest. Znovuotvorením Kyseľa sa zatriaktívni celý región, rovnomernejšie sa zaťažia turisticky značené chodníky a odľahčí sa severný vstup Hrabušice – Podlesok – Suchá Belá. Chceme sklbiť všetky vplyvy pôsobiace v oblasti Národného parku Slovenský raj a zachovať jeho prírodné krásy, nádherné tiesňavy a zákutia, flóru i faunu pre budúce generácie v nadväznosti na globálne

environmentálne ciele.“ Nový turistický chodník **Kyseľ ústie – Kyseľ rázcestie** by mal mať 1,7 km, prevýšenie 132 m a prechádzka poň by turistom trvala cca 45 minút. Tým by vznikla unikátna „znovuobjavená“ cesta, ktorá by návštevníkov previedla cez momentálne zavretú časť až po rázcestie, kadiaľ je vedená prístupná náhradná trasa nad Obrovským vodopádom ramenami Malého a Veľkého Kyseľa až na Kláštorisko. „Je to beh na dlhé trate, no verím, že sa nám to nakoniec podarí. Ešte treba uvoľniť riečište od drevnej hmoty, vyčistiť trasu od závalových prvkov, zabezpečiť dopravu potrebného materiálu, či namontovať technicko – sprístupňovacie zariadenia, no to všetko sú tie „ľahšie“ veci. Oveľa namáhavejší je boj s úradmi. Na začiatku bolo opäť všade počuť najznámejšiu vetičku slovenských úradníkov – „To sa nedá...“. My sme však „zabrali“ a už dnes máme odkonzultovaný predbežný súhlas Národného parku Slovenský raj a verím, že sa na nejakej forme sprístupnenia dohodneme. Viem si predstaviť aj sprístupnenie feratou, všetko je otázkou dohôd a kompromisov. Ja si Kyseľ totiž pamätám a mám taký sen, že tam raz vezmem svoje deti, či vnúčatá, aby videli tú nádhru. A určite ten sen nesnímam sám. Doprial by som ju všetkým Spišiakom,“ skonštatoval Pavol Bečarik.

-ob-

FOTOREPORTÁŽ

PRETEKY PSÍCH ZÁPRAHOV, LETISKO SP. NOVÁ VES

inzercia

SKORO MA ŠĽAK TRAFIL,

keď mi syn na internete dal prečítať, aké darovacie zmluvy teraz uzatvárajú Lesy mesta. Veď tam idú nehorázne peniaze, čo by mali ísť do rozpočtu. A stačí, keď to schváli dozorná rada a už sa rozdeľuje od buka do buka. Dozorná rada, to je pán primátor a jeho zástupkyňa a pár poslancov a práve oni si takto získavajú voličov? Ta načo potom máme rozpočet? Viete, ja robím viac než 30 rokov a za mesiac mi vyjde okolo 500 eur čistého. A tu pozerám, že každá škola dostala po 2000 eur na branno-športové dni. Teda na guľaš partie. Na jeden taký guľaš ja musím robiť minimálne 4 mesiace. Páni učite-

lia, ja nie som naštvaní na vás. Vašu prácu si vážim, veď mi vnučka chodí do školy. Len nechápem, že deti si musia kupovať kadejaké učebnice, pracovné zošity a neviem čo ešte, pretože nie sú peniaze, ale pred voľbami zrazu sú? A to som ešte nehovoril o športe. Tak mestská firma si objedná reklamu za desaťtisíce eur na futbalovom ihrisku? To pred kým sa chce ukázať? Veď športovci dostávajú príspevky z rozpočtu, či nie? A vystúpenie nejakých súborov na námestí - 4000 eur. Veď to všetko vlastne platíme my, ktorí platíme dane. A to by nebolo slušné, aspoň sa nás opýtať, či s tým súhlasí-

me? Obyčajný človek zostáva niekde v zabudnutí. Za všetko platí - drahá voda, elektri-ka, teplo, odpad, dane, odvody a čo za to má? Že vraj bezplatné školstvo, zdravotníctvo, bezpečnosť, čistotu a kvalitné chodníky a cesty. Kto tu žije, musí uznať, že ani jedno z toho. Práve tam by som ja chcel, aby mesto dávalo viac peňazí a možno by o niečo viac zostalo v peňaženkách jeho občanov. Dvojtisícové guľaše sa mi smejú do tváre, keď v obchode nakupujem pre svoju rodinu. Bol som naštvaný a chcel som vypustiť paru, preto som vám napísal, čo si myslím.

váš čitateľ Štefan V.

KRÍŽOVKA

Príslovie „Ako sa do lesa volá, tak sa z lesa ozýva“ platí aj v politike.
TAJNÍČKA 1 - 5, nečudujme sa, že nám volebný les neodpovie.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

VODOROVNE: **A:** anglický zápor - kradne po česky - opadané lístie - obliekla - kráčala. **B:** správca emirátu - **TAJNÍČKA 2** - medikament. **C:** daj povolenie - nákaza - naozaj - meno herca Romančika - klinec na vešanie. **D:** vyučuj - odkvap po česky - nemajúca odbitú časť - morský dravý vták - pluhuj. **E:** nedokonalý chlap, literárny novotvar - šira - rozlet, voľnosť. **F:** uspievali - orpington (plemeno sliepok) skr. - banský chodník - omotaj - slabý vietor. **G:** veru - odoberal - cena po maďarsky - valuta, skr. - farba na vajíčka - honosné zábavy, zastarane - sodík, ch. zn. **H:** hĺbkový radar - letec - naši - V, chemický prvok. **I:** druhé - príborník - **TAJNÍČKA 1** - znížim cenu - trie. **J:** kováčske podložky - titul mohamedánskeho vládcu - lipne na niečom, básnicky - ošúpem. **K:** časť trate - sólovo, hudobne - ten po maďarsky - známy slovenský maliar (Martin) - ranná vlaha.

ZVISLE: **1:** nedupoc - Súkromná bezpečnostná služba - inakšiu. **2:** namoč - starý otec po nemec-ky - o komsi z nás. **3:** tebe - **TAJNÍČKA 3** - ku po česky. **4:** dĺžka chôdze - CHL range (texaská bezpečnostná služba, cvičiaca inštruktorov po celom svete), skr. - kokový výrus. **5:** apriórny umelý jazyk - okrasná záhradná kvetina - býv. výrobca strešnej krytiny. **6:** administratíva, skr. - Pavlína po španielsky - výbežok do mora. **7:** americký futbalista (Jordan) - **TAJNÍČKA 5** - predložka. **8:** chľpatý záhradný plod - doložil. **9:** ukazovacie zámeno - olej po anglicky - 3 x A - dvojhĺaska. **10:** oslovenie pri stretnutí - tadiaľ. **11:** patriaca arabovi - pokĺznutie. **12:** fúkaj - kon-covka ženských zdrobnelých mien - okresná vojenská správa, skr. - olovo, ch. zn. **13:** ojazdená po česky - plody záhrady. **14:** kanóny - **TAJNÍČKA 3** - n, foneticky. **15:** Emanuel, domácky - dokaz neprítomnosti na mieste činu - rezanec po česky. **16:** francúzsky člen - vyslovené myšlienky - rozprávková bytosť. **17:** morský vták - mala strach - stena. **18:** zašívaj - rival, sok v rozprave - predložka. **19:** spojka - ruská rieka - starogrécky boh vojny. **20:** akvarijná rybička - dym, básnicky - ženské meno.

Pomôcky: ÁRA, ÁRES, EZ, DION, ELO, KAD, SAID.

VASIL, ŠIMONOVICH & partners, s.r.o.
Advokátska kancelária | Law Office | Rechtsanwaltskanzlei

Advokátska kancelária VASIL, ŠIMONOVICH & partners, s.r.o., so sídlom Kuzmányho 29, PSČ: 040 01, Košice, pracovisko Štefánikovo nám. 5, č. dv. 127, PSČ: 052 01, Spišská Nová Ves,

si Vám týmto dovoľuje oznámiť, že s účinnosťou od 1. októbra 2014 dôšlo k zmene adresy pracoviska uvedenej kancelárie v Spišskej Novej Vsi.

Radi Vás privítame v areáli komplexu R 11 na Duklianskej ulici 38, PSČ: 052 01, Spišská Nová Ves.

Kolektív Advokátskej kancelárie VASIL, ŠIMONOVICH & partners, s.r.o.

RECEPTY DO STAREJ MACERI

ZAHORAK JEDYŇAK ROBI SEGEDIŇAK

Maďare su veľke fiškusy, ale jedno še im muši nehac. Maju paradnu a vo švece uznavanu kuhyňu. Mohli by sme spomenuc halasle, gulaš, lečo, pečenu huš, ale kraľom šickych jedal od našeho južneho sušeda je segedinsky gulaš, jak ho my na Spišu familiarne volame segediňak. Das pred dvoma týždňami me kamarat zo Záhoria pozval do Stupavy na „Dni zelá“, pre Spišakoch prekladam na „Kapustove dni“ a kedz sme še večar vracali po das troch litroch burčaku (a ešči furt trezve, bo grady še zo špisku borovičku nedaju porovnac) domu, zastavili sme še u jeho brata, isteho pana Jedináka. A toten maly hlopik nas dorazil takym dobrym segediňakom, že nas jeho ukecana žena nakonec presvedčila, aby sme u nich aj prespali.

Co na to používa?
kvašnu kapuscičku, bočik, šmalec, cibuľu, soľ, červenú papriku a šmetanku

Jak to robi?
Na dobry segediňak ci treba dva harence. V harencu číslo jedna, (dalej H1) robiš meso, v harencu číslo dva, (dalej H2) kapustu. Keby sme mali (jak tote blazni zo sci-fi) časovu mašinu a vracili še ku Jedinákoľcom na ten dzeň rano, vidzeli by sme jak Zahorak Jedyňak ohabuje svoju ženu v spalni, (bo kedz špi, ta nerečuje) bere baterečku, idze do pivnice po kvašnu kapustu, do špajzky po meso a začina varic. Najsamperfši rozpušči v H1 šmalec, opraži nakrajanu cibuľu a prida na kocečky nakrajany bočik. Zopakujem bočik, ne ine meso, bo gruntovym predpokladom dobreho segediňaku je, žeby prave ten druh meska puščil totu fajnu, nenapodobiteľnu skurkovu ščavičku. Oslofi, mješa a kedz meso začina hytac o spodek podľeje s ceplu vodu, prida mletu červenú papriku a neha dušic. Po dome še začínajú cahac fajne dufty, precahnú še cez kľučovu džurku až do spalne do nosa Jedyňakovej ženy, ta stane a v nočnej košulke hodzi po kuhyni a i kedz ma ešči oči zalepene, už zaš še jej usta nezavru a Zahorak Jedyňak vybere z misečky medzi palce kvašnu kapuscičku, šturi ju žene do ust, až ju zalkne a zaš je v kuhyni das minutu ciho. A to je čas, na robotu v H2. Toto vareňe je tak jednoduche, že Zahorak Jedyňak može kukac na svoju manželku, jak na kvašno prežuvu a nejdze mu raz do hlavy, jak može žic z človekom, ktoremu še usta od rana do večara nezavru, ale kedz mu oči spadnu nižši, na obsah pod nočnu košulečku, ta ma hnedkaj aj odpovedz. Medzi tym, kedz už kvašna kapuscička puščila šicku ščavu, sem tam ju podleje a čeka, kym mu v H2 zmekne. Kedz je mesko udušene a kapuscička meka preľeje obsah H1 do H2, zamješa a prida sladku tricetriperscentnu šmetanu, f ktorej roznmješal kuščičko (ale poradne) muky. Cale neha jemne prevrec, okoštuje, či je dosc slane, zakryje s prikryfku a odloži dagdzi na chladne mesco, bo do obeda je ešči daleko a paňuša Jedyňakova še vracila do spalne, bo je nedzela a ona zna bars dobre, čomu še v totej košulke premavala po kuhyni. Sice lem kratko, ale učinne. My zakľa vypneme časovu mašinu, bo daľej je to mladeži neprístupne a ľem sebe povjeme ešči, že segediňak ma dva interesantne vlasnosci. Po perfše, čím vecej še prihreva, ta tym je lepši a po druhe, kedz mace zastavene vetry, ta segediňak vam to zaručene spravi.

Bo jak hvari SNS klasik:
UKECANA MANŽELKA A SEGEDINSKE VETRY
TA TO NE ŽE DVA PROBLEMY, ALE ŽE TRI

Michal Buza starši

PO LETISKU LIETALI PSIE ZÁPRAHY

Niet asi podobne multifunkčného priestoru v Spišskej Novej Vsi, ako je jeho letisko. Kedysi jedno z najvýznamnejších na Slovensku, dnes slúži nielen aktívnemu Aeroclubu, alebo našim špičkovým parašutistom. V lete na ňom súťažia modelári, konajú sa tu pyrotechnické skúšky a v zime ho využívajú bežci na lyžiach. V posledných rokoch si ho obľúbili aj mašeri. Dostaveničko si tam dali aj počas posledného októbrového týždňa.

Nádherné podujatia, akým preteky psích záprahov určite sú, zorganizovali domáci mašeri už po štvrtý krát. „Chodili sme pretekať do zahraničia. Preteky psích záprahov na suchu Slovensku chýbali. Tak sme sa rozhodli, že ich dokážeme, a kvalitne, zorganizovať v Spišskej Novej Vsi.“ vysvetlil krátku históriu pretekov ich organizátor, mašer Ivan Vaško. Okrem Slovákov k nám pricestovali so svojimi záprahmi aj mašeri z Čiech, Poľska a jedna Bulharka. Na letisku 2 dni predvádzali so svojimi severskými krásavcami úžasné di-

vadlo. Všetci pretekári chválili kvalitu trati a takúto dobrú vizitku naši organizátori potrebujú. Ako priznáva Ivan Vaško, „Naším snom je zorganizovať tu Majstrovstvá sveta, alebo Majstrovstvá Európy. Vime, že na najbližších 5-6 rokov sú už miesta takýchto majstrovstiev určené, ale potom sa o ich organizáciu chceme uchádzať aj my.“ Domáci mašeri sú členmi klubu ŠK Arching a na domácich tratiach sa v medzinárodnej konkurencii určite nestarali. Janka Zemčáková dokázala vo svojej kategórii vyhrať a Ivan Vaško skončil druhý. O športe, ktorý miluje

nám prezradil: „Je výnimočný tím, že si vyžaduje súhrn človeka a psa. Nesmie sa pretekať pri teplote vyššej ako 15 stupňov Celzia. Psi sa totiž potia iba jazykom a pri vyšších teplotách by ich veľká námaha mohla spôsobiť teplotný šok a skolabovanie organizmu.“ A sozvedeli sme sa aj dolnú teplotnú hranicu, pod ktorou sa už pretekať nesmie. „Hovorí sa, že je to pri teplote, keď sa psi v zákrutách lámu. Ale vážne, nepretekáme v mrazoch pod -30 stupňov Celzia.“

Mašerom a ich severským plemenám tento rok prišlo aj počasie. Spišská

Nová Ves si, vďaka vytrvalým organizátorom, opäť urobila dobré meno aj za hranicami Slovenska. A Novoveš-

ťania si mohli užiť veľmi atraktívne podujatie s úžasnými výkonmi ľudí aj ich najlepších priateľov. **-le-**

PREDSTAVUJEME „MALÉ ŠPORTY“ – ŠTVORKOLKY

ŠTVORKOLKÁRI ÚSPEŠNE BRÁZDIA AJ PO SPIŠI

Motošportu sme sa príliš v našej pravidelnej rubrike nevenovali. V tomto čísle však chceme tento rest napraviť a zameriame sa na šport, ktorý na Slovensku progresívne napreduje – jazdeniu na štvorkolkách. Vedeli ste, že vŇni spáleného benzínu podľahli aj Spišiáci?

Nástupcovia motokrosu na Spiši dosahujú skvelé výsledky

Verejnosti je iste známejší a bližší podstatne ich rozšírenejší „nevlastný brat“ - motokros. „Ako mnohí, aj my sme prvé trate skúšali jazdiť práve na motokrosových motorkách. Ale pred niekoľkými rokmi to boli práve štvorkolky, ktoré nás „dostali“ a ostali sme pri nich. Ešte stále nás pocity z jazdenia naplňujú a posúvajú vpred. Štvorkolky sú bezpochyby najväčším motoristickým fenoménom nielen v Slovenskej republike, ale aj vo svete a ich vývoj a celkové vlastnosti idú dopredu nevídaným tempom,“ začal náš rozhovor o tomto motoristickom športe člen MS Racing Quad teamu Slavomír Harmata. Aby sme reči štvorkolkárov viac pochopili, povedzme si, že konštrukcia týchto strojov sa ustálila na štyroch hlavných kategóriách. Športovci sa „vetrajú“ na športových mašinách (QUAD), pracovné, úžitkové alebo rekreačné stroje sú označené skratkou ATV. Poznáme aj vozidlá typu „side by side“ a štvrtú kategóriu tvoria detské a juniorské mašiny. „Športové štvorkolky, na ktorých jazdíme aj my, mávajú náhon iba zadných kolies. Sú

na pohľad športovejšie, širšie, výkonnejšie ako úžitkové. Majú nízke ťažisko a malú hmotnosť, takže majú výborné dynamické a jazdné vlastnosti. Treba si uvedomiť, že športové typy sú hlavne o rýchlosti. Sú určené pre pretekanie, driftovanie, akrobáciu, ale môžete na nich vyraziť napríklad na celodenný výlet. Tieto stroje ponúkajú nespočetne veľa možností úprav od rozšírenia, orámovania, doplnenia tlmičov a neposlednom rade úpravu motora chip- zvyšovanie výkonu. Pretekárske hravo presahujú výkonovú hranicu 60 koní,“ dodáva Harmata. A že spišskonovoveskí nadšenci nemajú svoje stroje len tak pre parádu, dokumentujú aj ich športové výsledky. „Preteky štvorkoliek sú zväčša pridružené v rámci seriálu pretekov motokrosu Mx ATV Žubor CUP na západnom Slovensku. V našom blízkom okolí má našinec „poruke“ kvalitný závod v Lučivnej neďaleko Svitú. Každoročne vo februári sa tam jazdí QUADTROPHY. Jedná sa o vytrvalostný pretek na trati s dĺžkou cca 10 km, kde jazdec prekonáva prudké stúpania aj v skalách a hneď za tým absolvuje aj niekoľko metrových skokov. Najprv od-

štartujú pracovné štvorkolky a po nich hneď frčia na trať aj ich športoví bratia. Preteky trvajú presne štyri hodiny. Po uplynutí tej poslednej sú preteky ukončené a jazdci dojazdia do cieľa. Poradie tímov určí počet odjazdených kôl cez GPS tímu, ktoré je pripojené na riadičidlách. Vyhráva tím z najväčším počtom kôl. Pri zhode počtu kôl rozhodne o poradi lepši dosiahnutý čas. QUADTROPHY 2014 sa považuje za majstrovstvá Slovenska v rámci quad maratónov. Ročník 2014 bol aj za účasti tímov, ktorý jazdia seriál majstrovstiev Európy a jazdci sa zišli z viacerých krajín EÚ. A náš amatérsky MS Racing Quad Team na ňom pravidelne dosahuje výborné výsledky. V roku 2012 sme pre technickú poruchu závod nedojazdili, no vynahradili sme si to v minulom roku, keď sme brali prvenstvo. V tomto roku sme v silnej konkurencii vybojovali bronz,“ vymenúva pozoruhodné úspechy Harmata.

Spišskí nadšenci sa snažia neníčiť lesné bohatstvo, nováčikovia sú vítaní

Štvorkolkárov však majú dost

v zuboch lesníci a ochranári prírody. Niekedy sa im ani niet čo čudovať, poľovníci vyrušení na posedoch revom motora, či ochranári bedákajúci nad rozrytými lúkami, by vám vedeli povedať svoje. V blízkosti nášho mesta je hneď niekoľko motoarén, ktoré využívajú prevažne motokrosári, no otvorené sú aj pre nadšencov na štyroch kolesách. „Využívame trate v Levoči, Spišských Vlachoch, Arnutovciach, či Mníšku nad Hnilcom, ktoré sú oficiálnymi traťami pre motokros. No pravdou je, že niekedy musíme ísť trénovať aj do lesa, pretože je to špecifický povrch a v rámci quadmaratónov sú najviac využívané lesné cesty. Problémom ale je legislatíva, pretože v SR je jazdenie na motorovom vozidle na lesných cestách zakázané, a tak musíme vybavovať rôzne povolenia. Chceme však zabezpečiť verejnosť, že sa snažíme v prvom rade neníčiť les a neohrozovať turistov,“ objašňuje Harmata. Zaujímalo nás, na akých strojoch jazdia Novovešťania a či môže obyčajný smrteľník rozšíriť ich rady. „Štvorkolky lákajú čoraz viac nadšencov hlavne mužského pohla-

via, avšak podarilo sa nám stretnúť aj baby, ktoré podľahli tomuto krásnemu športu. V mojom prípade v tom nie som sám, viem k tomu aj svojho syna Denisa, ktorý už druhým rokom brázdí cesty na športovej Honde TRX 250cm3. Môj parták Milan Romaňák, ktorý má veľký podiel na expanzii štvorkoliek v tomto regióne sedlá Bombardier Baja 650 DS, ja vlastným Yamahu YFZ 450 R. Na Spiši je už dlhšiu dobu dobre fungujúca skupina Off road Devils, ktorá organizuje pravidelné vikendové výjazdy po blízkom aj ďalekom okolí a s ktorou neraz aj my spájame naše tréningové jazdy. Týmto chcem pozvať ľudí rovnakej krvnej skupiny, aby neváhali a zapojili sa cez Facebook do skupiny Off road Devils. Tým pádom sa dozvedia o plánovaných akciách. Off road devils spája rôzne typy štvorkoliek cez pracovné, športové až po side by side. Veľmi radi Vás uvitajú medzi sebou. Takže do quadovania priatelia,“ motoristickým pozdravom ukončil náš rozhovor o novom motošporte na Spiši Slavomír Harmata.

-ob-

SPIŠSKONOVoveská BASKETBALOVÁ IKONA PÍŠE UŽ JEDENÁSTU EXTRALIGOVÚ KAPITOLU

Keď Spišiaci v sezóne 2004/2005 postúpili do basketbalovej extraligy vypukol v našej metropole ozajstný basketbalový ošial. Lístky sa zhŕňali po známostiach, hala bola pravidelne vypredaná. A v modro – bielom drese predvádzal svoje umenie hráč, ktorý odvtedy svoj klub neopustil a stál pri ňom v dobrých i zlých časoch.

Jediný hráč Spišskej Novej Vsi, ktorý má okrem jedného košického všetkých desať spišských extraligových zárezov na svojej zápasovej pažbe, novoveská osemnásťka – Štefan „Efo“ Bečarik.

Kedy si sa prvýkrát stretol s basketbalovou loptou, aké boli tvoje basketbalové začiatky?

Moji rodičia majú pozitívny vzťah k športu, preto nás s bratom k nemu už od malička viedli. Vyskúšali sme rôzne športy, od futbalu, cez hokej, orientačný beh až k basketbalu. Naši bratrance – Miro a Tomáš Majerčákovci hrali basketbal, zrejme aj to dopomohlo k tomu, že sme sa mu začali venovať aj my dvaja. Asi v treťom ročníku na základnej škole nás mamka vzala na tréning k Mariánovi Jasenčákovi, nechala nás tam, a odvtedy sa venujem basketbalu

Si doslova inventárom v našom drese, ako si spomínaš na svoj prvý extraligový zápas za Spišskú Novú Ves?

Fúúha... Ak si dobre spomínam, bolo to v roku 2004, hrali sme zápas proti Lučencu a vyhrali sme. V zápase sa mi darilo, dal som asi 11 bodov a bola tam neuveriteľná atmosféra. Športová hala bola natrieskaná, v tom čase Spišská Nová Ves zažívala veľký basketbalový ošial, takmer o ničom inom sa v meste nerozprávalo.

Aký je tvoj najkrajší a aj najhorší basketbalový i mimobasketbalový zážitok?

Z basketbalových zážitkov sa nedá vybrať len jeden najkrajší. Už v mládežníckych kategóriách sme dominovali na turnaji v Luxembursku, vyhrali sme Majstrovstvá Slovenska, podarilo sa mi dostať do výberu národného družstva do 18 a do 20 rokov. V mužskej kategórii za najkrajšie momenty považujem postup so Spišskou do extraligy, víťazstvo v Slovenskom pohári, tretie miesto v extraligovej sezóne 2006/2007 a víťazný finálový pohárový zápas proti Lučencu, v ktorom som dal zatiaľ svoje kariérne maximum – 32 bodov. Na tieto momenty mojej kariéry nikdy nezabudnem. Naopak najhoršie momenty pre každého športovca súvisia so zraneniami, ktoré ani mňa neobchádzajú a obmedzili, či spomalili môj basketbalový rast. Na tie tiež nikdy nezabudnem a určite sa časom boľáčky znova pripomenú. Najkrajšie pocity mimo ihriska zažívam vtedy, keď ma neznámi ľudia zastavia na ulici a pochvália náš tím, či odohraný zápas. Vedieť, že spôsobujeme radosť a pre mnohých mladých sme vzormi, je to najkrajšie čo môže športovec zažiť.

Ak by si mal zostaviť ideálnu základnú päťku SNV počas rokov, ktoré tvoj klub hrá v extralige, aká by bola?

Slovenská základná päťka: Robo

Bečarik, Stano Baldovský, Vlado Hovánák, Marcel Madaj, Mišo Baťka a legionárska Correy Jefferson, Aco Mandič, Jordan Mason, Marko Kragič a Dwight Burke.

Na Spiši ťa trénovalo viacero trénerov, ktorého si najviac vážiš ?

Každý tréner, ktorý ma trénoval ma svoje kvality, silné, ale aj slabé stránky. Pôsobenie pod vedením každého z nich ma niekam posunulo, či už po basketbalovej alebo ľudskej stránke. Najviac ma naučil môj prvý tréner Marián Jasenčák, ktorý mi vštepil základy basketbalu. Pri Milanovi Černickom som prvýkrát okúsil extraligový basketbal, čo prinieslo ďalší obrat a posun v mojej kariére. Všetkých trénerov, ktorí ma trénovali, si rovnako vážim a som im vďačný.

Počas svojej aktívnej kariéry si obliekal len modro - biely dres, prečo?

To nie je celkom pravda. V sezóne 2002/2003 som pár mesiacov obliekal dres Pezinka, čo boli moje prvé extraligové skúsenosti a v sezóne 2003/2004 som hral za extraligový klub Slávia TU Košice. Od roku 2004, keď Spišská Nová Ves začala pôsobiť v extralige, som jediný hráč, ktorý oblieka každú sezónu náš bielo-modrý dres. Za toto obdobie som mal ponuky hrať inde, no nikdy som zo Spišskej odísť nechcel. Spišskú Novú Ves milujem a nič mi tu nechýba.

Si známy kritik legionárov. Čo ti na nich vadí najviac a ako by mal podľa teba vyzerat' správny legionár? Na Spiši ich hralo pozhŕňane, ktorý sa ti vryl najviac do pamäti?

Nie je správne o mne tvrdiť, že som kritik legionárov, len si myslím, že ak slovenský hráč dokáže podať porovnateľný výkon ako zahraničný, je zbytočné a nerozumné angažovať cezpoľného. Naši hráči si zaslúžia na palubovke priestor. Za 10 rokov sa v klube vystriedalo veľké množstvo legionárov a veľa z nich si svoje pôsobenie na ihrisku a finančné ohodnotenie skutočne zaslúžili, pretože mali svoje kvality a bojovali za klub, ktorého logo nosili na prsiach. Bolo však aj veľa takých, ktorí sa snažili čo najviac zarobiť za čo najmenej odvedenej práce a ich individuálne ambície vysoko predčili tie tímové. Správny legionár by mal v prvom rade myslieť na kolektívny úspech, nie na individuálne štatistiky. Mal by napomáhať mladým domácim hráčom k basketbalovému

rastu. Najviac zo všetkých legionárov som sa skamarátil s Jordanom Masonom, Glenom Elliotom a Correy Jeffersonom, pretože to sú rozumní chlapci a som s nimi dodnes v kontakte.

Ako sa dívaš na súčasný stav basketbalu v Spišskej Novej Vsi, resp. na Slovensku?

V dnešnej dobe nie je jednoduché robiť akýkoľvek šport na Slovensku, basketbal nevynímajúc. Je potrebné vážiť si všetkých, ktorí sú ochotní obetovať svoj voľný čas a financie preto, aby šport v Spišskej Novej Vsi fungoval. Dúfam, že náš klub má už najhoršie za sebou a odtiaľto bude len a len lepšie. Na palubovke dostávajú priestor domáci chlapci, čo považujem za správnu cestu, ktorou sa má novoveský, resp. slovenský basketbal uberať.

Si kapitánom terajšieho výberu. Čo by si chcel s tímom dosiahnuť v tejto sezóne, aké sú tvoje osobné ambície? Nebudem hovoriť o konečnom poradí tímu na konci sezóny. Mojm tohtoročným cieľom je s družstvom podávať také výkony, aby sa nám opäť podarilo vypredať športovú halu, aby sme basketbalom bavili čo najviac ľudí v meste, a aby sa čo najviac detí rozhodlo nesediť doma pri počítačoch a televízii, ale začať športovať.

Čo bude ak zavesíš basketbalku na klinec? Máš trénerské, či funkcionárske ambície?

Momentálne neviem. Pred pár rokmi som si spravil trénerský kurz, čo ma oprávňuje trénovať mládežnícke kategórie, no doteraz som sa tomu nemal čas venovať a zatiaľ ani nerozmýšľam čo budem vo voľnom čase robiť po skončení aktívnej kariéry. Svoju prácu mám, ale basketbalu sa plánujem naďalej venovať.

Na záver jedna nešportová otázka. Tvoj otec ide kandidovať na post hlavy mesta. Prečo by mu ľudia podľa teba mali dať svoj hlas?

Keďže ho dokonale poznám, môžem povedať, že má jasnú predstavu o fungovaní mesta a nie sú to iba prázdne predvolebné sľuby. Presne vie ako tieto ciele splniť a nezastaví sa, kým sa mu to nepodarí. Vie, čo naše mesto a občania mesta potrebujú, aby sa im tu žilo lepšie, a aby mladí ľudia zo Spišskej neodchádzali za prácou do Bratislavy, alebo do zahraničia. Aj mňa veľmi mrzí, keď moji priatelia odchádzajú preč kvôli tomu, že tu nemajú poriadnu robotu a podmienky na prijateľné bývanie.

Oliver Buza